

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: Рев-518/05
Бања Лука, 16. 10. 2007. године

Врховни суд Републике Српске, у вијећу састављеном од судија Петра Бајића као предсједника вијећа, Виоланде Шубарић и Дарка Осмића, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља С.К. из Г., кога заступа М. Ш., адвокат из Н., против туженог ЗДП Р. т. Г. из Г., ради накнаде штете, вриједност спора 1.000.100,00 КМ, одлучујући о ревизији туженог против пресуде Окружног суда у Т. број Гж-181/04 од 7.4.2005. године, на сједници одржаној 16. 10. 2007. године донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Н. број П-363/01 од 26. 9. 2003. године дјелимично се усваја тужбени захтјев тужитеља и обавезује тужени да на име накнаде штете по основу умањења прихода за 2001. годину на некретнинама тужитеља уписаним у з.к. ул. број 74, 464, 527 и 182 к.о. Р. П. исплати тужитељу новчани износ од 12.523,50 КМ, те да му надокнади трошкове поступка у износу од 1.015,00 КМ, док се одбија преостали тужбени захтјев тужитеља, преко досуђеног износа.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Т. број Гж-181/04 од 7.4.2005. године жалбе странака се одбијају и потврђује првостепена пресуда.

Благовремено изјављеном ревизијом тужени побија другостепену пресуду у досуђујућем дијелу због повреда одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права, с приједлогом да се другостепена пресуда у побијаном дијелу укине и предмет врати истом суду на поновно суђење.

Одговор на ревизију није поднесен.

Ревизија није основана.

Тужитељ тужбом тражи да му тужени на име накнаде штете од имисија на његовом земљишту и објектима, настале испуштањем отровних састојака у виду дима и пепела усљед технолошко – производног процеса туженог, исплати износ од 1.000.100,00 КМ.

Током поступка који је претходио доношењу побијане пресуде утврђено је: да је тужитељ власник и посједник некретнина уписаних у з.к. ул. 74, 464, 527 и 182 к.о. Р. П. које се налазе у мјесту С., општина Г.; да су некретнине тужитеља удаљене око 2.000 м од димњака туженог и око 280 м од најближе депоније јаловине; да постројења туженог обављају опште корисну дјелатност производње угља и електричне енергије за коју је добио дозволу надлежног органа; да у процесу производње угља из површинског копа тужени откопава велику количину јаловине која се односи и одлаже на спољња одлагалишта у близини самог копа; да се у процесу производње угља, одлагања јаловине и рада рударске механизације стварају велике количине прашине која нарочито у љетном периоду струјањем достиже до насељених мјеста посљедица чега су таложене тамних честица чађи на лисним површинама биљака које онемогућавају нормалну фотосинтезу и рад биљака, те доводе до умањења њиховог приноса; да тужени за своје објекте не посједује еколошку сагласност на изведено стање објекта, нити студију о процјени утицаја на животну средину, а не спроводи ни мјере заштите према објектима у ближој околини тако да је угрожен живот људи на удаљености од 300 м од рудника и депоније јаловине, међу којима је и објекат у којем станује тужитељ. Тужитељ посједује воћњак на површини од 3.160 м², производи поврће разних врста на површини од око 5.500 м², посједује природне ливаде у површини од 62.500 м² и вјештачке ливаде око 1.020 м², те пашњак у површини од 22.250 м². Према налазу вјештака воћарске струке дипл. инг. Б.Ш. и пољопривредне струке дипл. инг. З. П. процијењена је штета у приносима на пољопривредним културама тужитељима утврђена на бази разлике приноса између очекиваног приноса у нормалним производним условима, имајући у виду уобичајене имисије, и оствареног умањеног приноса који је резултат штетног дејства изазваног радом рудника и термоелектране, те од наслага депонија јаловине и пепела, уз одбијање производних трошкова, тако да умањење приноса у току 2001. године на производњи воћака износи 2.384,00 КМ, производњи кромпира 1.126,00 КМ, поврћа 6.103,00 КМ, на природним ливадама 1.250,00 КМ, на вјештачкој ливади 1.328,00 КМ и на пашњацима 332,50 КМ, односно укупно 12.523,50 КМ.

Полазећи од предњих утврђења првостепени суд је закључио да постоји узрочно – посљедична веза између дјелатности туженог и настале штете за тужитеља у виду умањења прихода од пољопривредне производње, па је тужбени захтјев тужитеља у том дијелу усвојио темељем одредбе члана 156. став 3. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“ број 29/78 до 57/89 и „Службени гласник РС број 17/93 до 3/96, даље: ЗОО). Одбио је тужбени захтјев тужитеља за накнаду штете, која се односи на тржишну вриједност некретнина и објеката тужитеља због немогућности живљења на том подручју, налазећи да тужитељ то може захтијевати у управном поступку тражећи потпуну експропријацију, уколико су за то испуњени законски услови.

Одлучујући о жалбама странака изјављеним против првостепене пресуде другостепени суд је прихватио чињенична утврђења и правни закључак првостепеног суда.

У изјављеној ревизији тужени остаје код приговора да не постоји узрочност између његове дјелатности и евентуалне штете, као ни докази о постојању повећане опасности од дјелатности туженог, па тиме ни услов из

одредбе члана 156. став 3. и 173. ЗОО за усвајање тужбеног захтјева тужитеља, истичући да је нетачна тврдња у побијаној пресуди да се тужени сложио са налазима вјештака.

Према схватању овога суда, овим наводима ревизије не доводи се у сумњу правилност и законитост побијане пресуде.

Наиме, одредбом члана 156. став 3. ЗОО прописано је да ако штета настане у обављању општекорисне дјелатности за коју је добијена дозвола надлежног органа, може се захтијевати само накнада штете која прелази нормалне границе. Према наведеној законској одредби лице које претрпи штету због вршења општекорисне дјелатности, за коју је добијена дозвола надлежног органа, може тражити накнаду за штету која прелази границу уобичајене штете коју подноси околина, без обзира на кривицу и противправност радње учиниоца штете, полазећи од начела да онај који извлачи корист од одређених дјелатности треба да надокнади губитак који од такве дјелатности подноси околина. Дакле, захтјевом за накнаду штете у овим случајевима може се обухватити само штета која прелази мјесно уобичајену нормалну границу, а под таквом штетом подразумевају се штетне последице које прелазе оквире уобичајене и толерантне у савременој урбаној средини, са свим штетним имисијама које је појединац дужан прихватити ако живи у таквој средини, што се цијени према мјесним приликама. У случају када се врши општекорисна дјелатност за коју је издата дозвола надлежног органа закон обезбјеђује оштећенику право на накнаду штете тамо гдје имисије прелазе нормалну границу. За штету насталу од такве дјелатности одговара се по правилима објективне одговорности. Код ових штета у правилу се тешко доказује да је одређени извор загађења проузроковао одређену штету код које постоји могућност да је настала из неких других извора. То је био разлог због којег је судска пракса одустала од захтјева строгог доказа каузалне везе између општекорисне дјелатности за коју је добијена дозвола надлежног органа и настале штете, већ се задовољава постојањем високог степена вјероватноће.

Имајући у виду наведено постоји објективна одговорност туженог за накнаду штете настале тужитељу смањењем пољопривредних приноса, што је проузроковано наслагама депоније јаловине и пепела као последице производног процеса рудника и термоелектране које загађују околину преко дозвољене границе.

Из налаза вјештака пољопривредне и воћарске струке произлази да су умањени приноси у пољопривредној производњи тужитеља резултат штетног дејства проузрокованог радом рудника и термоелектране и од наслага депоније јаловине и пепела и да је процјена штете утврђена на бази разлике у приносима на пољопривредним културама између очекиваног приноса у нормалним производним условима, имајући у виду и мјесно уобичајене имисије, и оставреног (умањеног) приноса, уз одбитак производних трошкова.

Стога је неутемељен приговор ревидента да у конкретном случају не постоје докази о узрочности између штете која је настала за тужитеља и дјелатности туженог, као и приговор да нема доказа о постојању повећане опасности од дјелатности туженог. Када је у питању повећана опасност од

дјелатности туженог, законска претпоставка узрочности постоји и по одредби члана 173. ЗОО, с обзиром да је дјелатност туженог по својој природи опасна.

Тачна је тврдња ревидента да се током првостепеног поступка није сложио са налазом вјештака, на којима су утемељене побијане пресуде, јер је у припремним поднесцима ставио примједбе на те налазе. Међутим, о примједбама туженог првостепени суд је саслушао вјештака Б. Ш. на рочишту 12.8.2003. године, а вјештака З. П. на рочишту 27.8.2003. године и према записницима са тих рочишта пуномоћници странака нису приговарали исказима вјештака, па не стоји приговор ревизије да се тужени коначно није сложио са налазима вјештака.

Због свега изложеног произлази да је ревизија туженог неоснована ради чега је исту ваљало одбити и одлучити као у изреци на темељу одредбе члана 248. Закона о парничном поступку ("Сл. гласник РС" бр. 58/03, 85/03 и 74/05).

Предсједник вијећа
Петар Бајић